

8.1.
37.

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

~~28.1~~
~~137~~

ВІДЧИТНА ВИСТАВКА

за 1923 рік

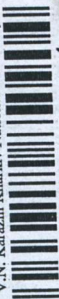
1925
1505

ХАРКІВ — 1924

74

M-895-y.h.

V.N. Karazin Kharkiv National University

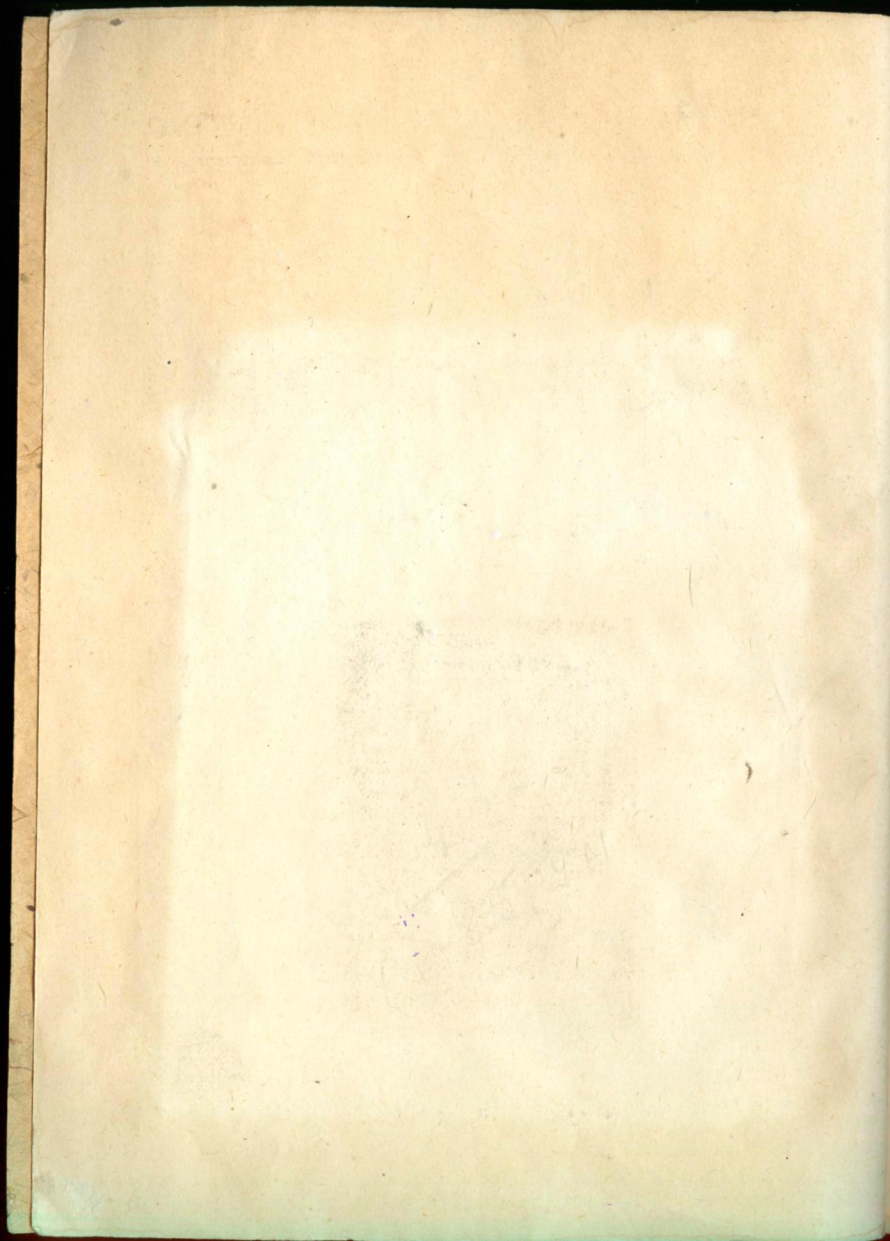
00447128

4

проверено
ОБ 1939

Центральная Научная
учреждения Библиотека

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

25

~~28. I~~
~~137.~~

ВІДЧИТНА ВИСТАВКА

за 1923 рік

105628

1925
1505x

420

64

Центральна наукова
БІБЛІОТЕКА при ХДУ
ХАРКІВ — 1924

ДРУКАРНЯ-ЛІТОГРАФІЯ
ВИДАВНИЦТВА
„ЧЕРВОНИЙ ШЛЯХ“

74
М-895-у.м.

ДУД. 8065. Зам. 2124. Тир. 350.

Музей Українського Мистецтва зформувався в 1920 р. при реорганізації харківських музеїв. Не дивлячись на короткий час існування, він вже має свою історію. Виділений в окрему інституцію з назвою: „Церковно-Історичний Музей“, він входив в мережу харківських губерніяльних музеїв, об'єднаних і підпорядкованих музейній секції Харк. Губ. Ком. Охор. Пам'ят. Мист. і Старов. В основу його лягло три значні й дуже цінні колекції: Церковний Відділ Харк. Унів. Муз., збірки Харк. Епарх. Муз. та евакуована з Житомиру частина Епарх. Древле-хранилища. Спершу його завданням було збирання, зберегання й вивчення пам'яток старовинного українського мистецтва, що були так чи инакше зв'язані з культом. Зазначені колекції були розміщені у 8 кімнатах в помешканні, що до того займало Управління попечителя Уч. Окр. В основу розміщення експонатів в 5 виставочних кімнатах музею було покладено три принципи: 1) матеріал й техніка, 2) історичний та 3) географічний. В послідовні роки музей поповнився кількома невеличкими приватними

колекціями, предметами відібраними для музею при вилученні цінностей церковних в 1922 р. з Харківських ц.ц. та речами, здобутими в церквах й монастирах Харкова і його найближчих околиць, при переведенні співробітниками музею реєстрації історично-важливих пам'яток.

Поруч з цією роботою музей з перших днів свого існування в тісному контакті з Архітект. Секцією Губкопмісу повів інтенсивну роботу по дослідженню будівництва м. Харкова та губернії. Вже в січні 1920 р. розпочата була реєстрація старовинних хат м. Харкова. До кінця березня було занотовано в шкіщових рисунках зовнішній вигляд та плановий тип по-над 230 старовинних хат селянського типу на околицях міста—колишніх приміських селах; в квітні вони майже всі були зафотографовані. Одночасно з цим замальовувались у фарбах внутрішні й надвірні (поліхромія) вигляди старовинних хат та виготовлялись акварельні копії старих розписних кахлів, що склали цікавий і досить великий альбом. З найбільш цікавих дев'ять хат тоді-ж було обміряно, викреслено, обслідувано й описано. На жаль розпочаті з ширшим розмахом досліди над селянським будівництвом з осени 1920 р. довелось за браком коштів припинити. Досліди ці особливо цікаві були тим, що в них знайшли собі критичну оцінку старі етнографічні методи та викристалізу-

валась після ряду спроб і перевірок нова метода—методи точних архітектурних обмірів та детальового обслідування будівель. З підсумками цих незакінчених студій над пам'ятками будівельної мистецької творчости українського селянства знайомлять такі видання: 1) „Пам'ятки українського мистецтва, I. Будівництво. Таранушенко С. Хата по Єлисаветинському пр. під ч. 35 в Харкові. Обміри та рисунки В. Троценка“, Х. 1921. 2) „Матеріяли до історії українського мистецтва. I. Будівництво. Таранушенко С. Старі хати Харкова“, Х. 1922 та 3) „Анкетний листок для складання реєстраційних описів пам'яток старовинного дерев'яного будівництва“. Харків, 1922.

Поруч з селянськими хатами досліджувались пам'ятки монументального будівництва. В січні 1920 р. розпочато було дослідження найстаршої архітектурної пам'ятки Слобожанщини—Харківського Покровського собору. Обміри, виготовлення креслеників з планів, фасадів, перекроїв і деталей, фотографування, обслідування кладки стін, склепінь і підмурків та опис були закінчені в-осени 1921 р. Дані так архівні, як і здобуті дослідженням опубліковані у виданні „Пам'ятки українського мистецтва, вип. II, Будівництво, С. Таранушенко, Покровський собор у Харкові, обміри І. Тенне“, Х. 1923.

Влітку 1920 р. крім зазначеного було обміряно ще 17 монументальних архітектурних пам'яток

XVIII в. в різних округах Слобожанщини: одна кам'яна (собор Хорошівського монастиря) і 16 дерев'яних—ц. ц. м. Лебедина (Миколая та Трьох Святих), с. Будок і с. Межирича (Спас) Лебед. окр., м. Охтирки (Юрія), с.с. Артемівки, Вільшани (Миколая), Гаврилівки і Синолицівки, Харк. окр., с.с. Лимана (Хрестовоздв. та Михайл.), Береки, Верх. Бішкіня, Серед. Бішкіня та Михайлівки, Зміїв окр., с. Левківки, Ізюм. окр. На жаль з них викінчено в кресленнях лише кілька, останні-ж всі вимагають перевірки й доповнення обмірів. Весною 1921 р. (1.IV—10.IV) всі означені вище матеріали були експоновані в актовій залі університету на відчитній виставці: „Старий Харків та Слобожанщина в будівництві“.

Після утворення Всеукраїнського Копміс'у (згодом перетвореного в Головмузей), при ньому організована була „Комісія по вивченню українського будівництва“, що також працювала в повному контакті з музеєм, проте за браком коштів дослідницької роботи ні секція ні комісія вже розгорнути не змогли. З ліквідацією Головмузею всі архітектурні матеріали перейшли у власність музею. При росформуванні Головмузею частина музеїв України, між ними й наш, по постанові колегії Н. К. О. перейшли під керування Наукового Комітету. Постановою Наук. Ком. 18/VIII—22 наш музей перейменовано було в „Музей Українського Мистецтва“.

З цього моменту починається новий етап в житті музею. Центральний орган влади визнав за колекціями й роботою музею визначне наукове значіння, як інституції всеукраїнського масштабу. Дійсно, основні колекції музею повно й систематично виявляли на предметах культ українське мистецтво та його розвиток і локальні відміни (переважно Слобожанщини, Волині й Полтавщини) на протязі XVI — XIX вв.; незначна кількість предметів, иноді в фрагментах, належить і до старіших часів XII—XV ст. Тут було представлено: живопись різною технікою та рисунок (народня картина, портрет, ікона, рукописні прикраси); різьба монументальна (іконостасні части, статуї, аналої, підсвічники, меблі) і портативна (ікони, хрести і т. и.); металопластика (оклади книг і ікон, хрести, чаші, кадильниці, блюда і т. и. різною технікою); вишиванки—високе шиття (шовком, золотом та сріблом) і заплоччю; треба ще згадати про тканини (парча, шовк, вибійка) і значний фонд фотографій. З огляду на наданий Церк.-Істор. Музею при організації його в 1920 р. характер, всі пам'ятки мистецтва не культурного значіння з усіх колекцій й музеїв Харкова були сконцентровані в Музеї Слобожанщини, тому в момент перейменування нашого музею в ньому побутових пам'яток українського мистецтва, за виключенням новоутвореного архітектурного відділу та невеличкої збірки шиття, зовсім не було. Між тим

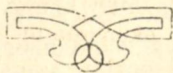
відсутність колекцій селянської мистецької продукції давно вже й гостро давала себе відчувати як робітникам науки та художникам-практикам мистецької (кооперативно - кустарної) продукції, що працювали в музеї над українською орнаментикою, так і в семінаріях та на викладах курсів з історії українського мистецтва, що звичайно відбувалися в помешканнях музею, також при переведенні екскурсій.

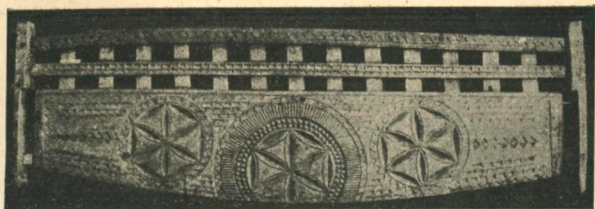
Все це вимагало реорганізації музею. Науковий Комітет і Колегія Головнопрофосу в засіданнях 27 і 28/III-1923 р. визнали реорганізацію конче необхідною і ухвалили поданий музеєм план цієї реорганізації. Та для переведення реорганізації музей мусив спочатку поповнити свої колекції. З цією метою він організував у 1923 р. дві експедиції на Полтавщину: першу літом у Кременчуцьку й Золотоношську округи, другу в грудні в Зіньківську округу. Літня експедиція продовжувалась 36 днів і коштувала біля 140 золот. карб.; змінна 14-днівна експедиція коштувала 67 карб. 85 к. золот.

Наслідки обох експедицій були остільки значні, а здобуті матеріали остільки нові й цікаві для Харкова, що музей визнав за потрібне організувати публичну відчитну виставку, щоб познайомити широкі кола м. Харкова з найголовнішими здобутками своїх експедицій. Виставка ця не тільки відзначає певний крок в поступовому розвою молоді установи, а має для Харкова значіння і сама по собі.

Найважливіша частина виставки—килими, потім різьба по дереву та кераміка (кахлі). Досі в Харкові систематично підібраної колекції старовинних українських килимів не було виставлено. А української різьби по дереву (мережані части возів, саней, полички, форми для медяників і т. и.) в харківських музеях зовсім немає, дуже мало в них також старовинних неполивних з витиснутим орнаментом кахлів, що в нашій музеї зараз уже складають цінну збірку.

При всіх своїх мінусах, що залежать од технічних умов (тісне помешкання, невідповідність освітлення, обмеженість ресурсів на обладнання), наша виставка, думаємо, зможе дати уявлення про характер старовинного українського килимарства, різьбарства та кахляної продукції.

Задок саней. З с. Мелників Золотонош. ок.
на Полтавщині.

Виставлена Харківським Музеєм Українського Мистецтва збірка килимів, порівнюючи з колекціями старіших музеїв України, невелика, проте й вона дає змогу ознайомитись з характерними рисами як техніки, так і стилю українського килима.

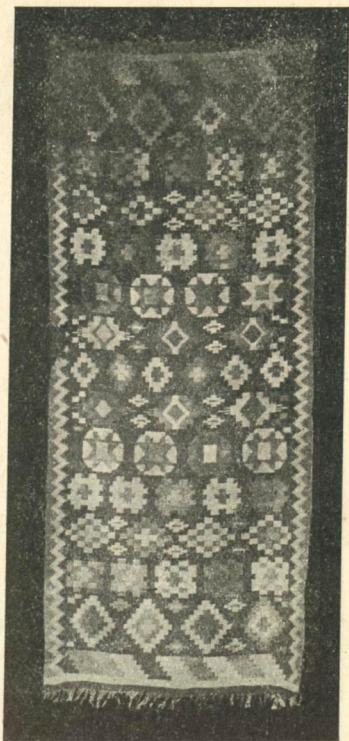
Вивчення українського килима, як пам'ятки народнього мистецтва, тільки починається; поки-що в музеях йде збирання й спроба систематизування килимів. Для детальових студій бракує відповідних—цеб-то точних, у фарбах і великого розміру, принаймні для деталей, видань. Систематичне-ж студіювання килимарства, як галузі народнього промислу старої України, ще й не починалося. Вивчення килимарства може кинути промінь світу на де-які цікаві питання нашої старої мистецької продукції. А таких питань аж надто багато. Досі, оскільки нам відомо, нашим килимам присвячено було лише одну окрему статтю Є. Кузьмина „Украинский ковер“ („Старые

Годы", 1908, V.). Стаття невеличка й має популярний характер. Цікаві дані про матеріал, техніку ткання та фарбування пряжі для килимів подано в передмові до альбому репродукцій килимів, вид. Полт. Губ. Земством: „Украинское Народное Творчество. Ковры“. Про червець, рослини, з яких добували фарбу та про засоби фарбування пряжі знаходимо чимало звісток у А. Шафонського в його праці „Черниговского Наместничества топографическое описание“ (ст. 232, 446, 505, 535, 562, 591, 620). В інших працях (М. Філянського „Наследие Украины“ в „Искусстве“, Москва, 1905 г., III; М. Біляшівського „The peasant art of Little Russia (The Ukraina)“ в спеціальному серпневому числі „The Studio“, Лондон, 1912 г., В. Щербаківського „Українське мистецтво“ в. I Льв.—Київ, 1913), подано або самі репродукції, або коротенькі загальні характеристики. Проф. Вовк в своїй праці „Этнографические особенности Украинского народа“ („Украинский народ в его прошлом и настоящем“ т. II) згадує про с. Биків на Чернігівщині, де вироблялись колись килими, а також зазначає, що зараз килими виробляються на Полтавщині, Київщині, де-не-де на Волині, доволі багато на Поділлі й Херсонщині, в Бесарабії, Східній Галичині (особливо на Покутті й Гуцульщині) та у закарпатських русинів. Через Галичину й Басарабію укра-

їнське килимарство стикається з румунським та південно-словянським, з якими у нього є де-які спільні точки. (Стор. 495—496).

Виробництво килимів або коврів, як і сама назва їх, занесені на Україну, мабуть, зі сходу. Через Україну здавна йшли транзитом в Західну Європу різні східні вироби, разом з ними й килими. Частина їх, без сумніву, залишалась і на Україні. Східні килими в старовину, як і тепер, були дорогі і приступні лише заможним верствам. До XVI ст. вказівок про килими як східні, так і місцевого виробу в писаних джерелах зустрічаємо мало. Широкому поширенню східних килимів на Україні сприяв нахил української шляхти до розкошів, що дуже зростає в 2-й пол. XVI в., а в пол. XVII в. досягає, як каже акад. М. С. Грушевський, казкових розмірів. Ось кілька даних про торгівлю східними килимами.—В 1602 р. до львівського купця—з вірмен—Івашковича йшло двома возами з Царгороду... „коверців червоних 150 штук на 755 черв.“ А от що він-же призначив до експорту до Торуня й Гданську: „коверців 151: 61 жовтий, 31 білий, 26 диванських, 32 адземських, 1 білий великий (Грушевський „Іст. Укр.-Руси“, т. VI, ст. 71). В інвентарях рясні згадки про килими починаються з XVI в. Князь Ф. Сангушко в тестаменті 1547 р. між иншим записує жінці коверці. В документі 1578 р. зазначено, що у Марії Голшанської було

„коберців два“ („Акты Врем. ком. для разб. древ. акт.“ т. I, ст. 121—122). У князя Януша Острожського на початку XVII ст. килимів бачимо значно більше: 3 коверці золотом ткані, 15 шовкових більших, 38 менших, ковриг адземських 80 і т. д. (Грушевський. Там же, т. VI, ст. 344, 396). Дуже цікавий опис килимів, що належали Львівському братству, складений братським писарем 1637 р. Всіх „коберців“ було 61, з них „2 коберцы великие диванские, един другому подобие, на темнім полю разные квіти... 2 білі великі.. 13 коберців простих турецьких, гатмаречених на червоних полях... Килим великий жовто-червоний... Килим пестрий теж турецький... Килим перський барзо довгий...

Килим з Золотоношської ок.
на Полтавщині.

Килим перський давній... Килим перський новий... Чотирі нові мелѣкѣвасные коверцы і єдин старий в рожу: коверець гатма, коберець ратфамона, слупястий, жовтий... Коберець адамашковий слупястий“ („Арх. Ю-З. Рос., изд. Ком., для разб. древ. актов“, ч. I, т. X, Київ. 1904 г. ст. 145—176).

Цей список зазначає лише східні килими — перські, турецькі і т. д., між ними бачимо як давні, так і нові, два призначені для застилання диванів. Про килими місцевої роботи виразних вказівок тут немає. Зате в інвентарях та описах майна з другої полов. XVII і XVIII вв. таких вказівок дуже багато. Так, у гетьмана Самойловича килимів було дуже багато, між ними бачимо „полавочний килим литовський“, цеб-то по тодішній термінології місцевої роботи. Поруч з ними йдуть турецькі, перські, волоські й польські („Рус. Истор. Бібл.“, т., VIII, № 15, Спб., 1884, вид. Археол. Ком.). Цей опис рухомого майна Самойловича зазначає, що крім „полавочних“, килими були розвішані по стінах, ними-ж покривали столи, застиляли підлогу. Таку саму картину виявляють і описи майна старшини на початку XVIII ст. У слобожанського ген.-майора Шидловського було „12 килимів різних — перської, турецької й черкаської роботи“, цеб-то місцевих, українських; крім того, ще „1 килим черкаський“ та „килим взорчастий черкаський“. В будинку полковника Шидловського було „2 килими

106528

полосатих, 8 коврів різних рук, в тім числі один перський, а останні черкаської роботи та ще два килими: один перський, а другий черкаської роботи“.

(С. Шидловский.

Материалы для очерка деятельности

Шидловских в

Слоб. Укр., Спб.,

1896, ст. 101, 140).

Уполковника Пере-

хрестова в Охтирці

було 34 коврів і

килимів простих,

цеб-то місцевої ро-

боти, польських,

турецьких, пер-

ських. (А. Ефи-

менко. Старин-

ная одежда и при-

надлежности дома-

шнього быта сло-

божан. „Южная

Русь“ т. II, СПб.

1905, ст. 200 і 206.)

Але єсть дані, що

вироблення кили-

Килим з Золотонош. ок. на Полтавщині.

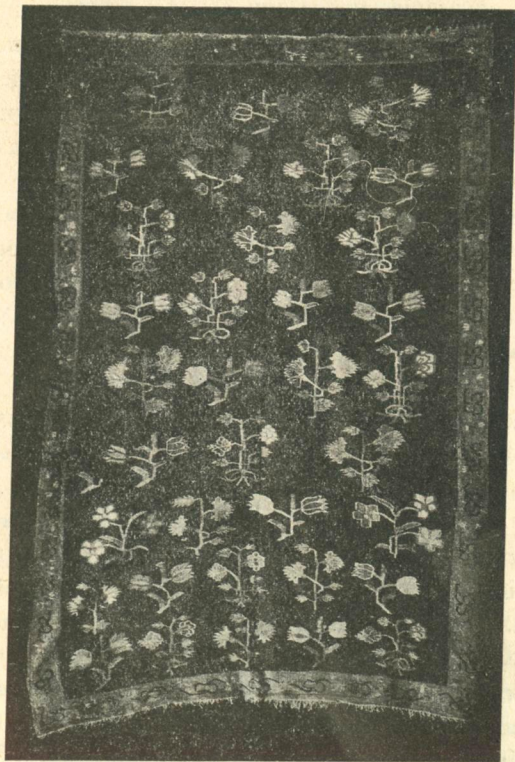
Центральна наукова
бібліотека
національного історико-меморіального музею
"Общая библиотека"

мів на Україні почалось раніше, вже в XVI в. В документі 1588 р. Марія Голшанська перелічує речі й слуги, принесені нею в посаг, між ними бачимо: „Юрко коверник, невольник... Федір коверник, невольник, которого де мні пані Миколаєва Волчкова приказала“. („Акты Врем. Ком. для разб. древ. акт.“ т. I, ст. 149—163). Звісток про килимарську продукцію раніших часів ми не знаємо.

Зазначені нами факти звичайно не вияснюють повної картини килимарської продукції старої України,—ця тема вимагає спеціальних штудій в архівах,—проте все-ж таки де-що дають, вони дозволяють зрозуміти, чому в українських старовинних килимах відчувуються східні і найдужче перські впливи, що підкреслював вже Кузьмин в своїй статті.

Про розміри продукції українських килимів за старі часи відомостей не зібрано. З листа О. Конечпольського до Бутурліна довідуємось, що р. 1647 коло Білгорода пограбовано було гадяцьких міщан, що їхали до Москви з горілкою, тютюном, медом, килимами, коцями..., на значну суму, більш ніж на 10,000 („Акты относящ. к истор. Южн. и Зап. Рос.“ т. III, ст. 92). В 60-х роках XVIII ст. килими на харківських ярмарках вже були предметом гуртового торгу (Д. И. Багалей, Історія гор. Харькова, т. I, ст. 236). Де-яке уявлення про виробництво килимів можна скласти на підставі даних про продукцію коців

на Слобожанщині, що в кінці XVIII ст. тисячами
йшли в Великоросію й за кордон. Точніші дані про

Килим з Золотонош. ок. на Полтавщині.

коцарство припадають на XIX ст. В 1814 р. в Харкові вироблялось до 26000 коців; в 50-х рр. вироблялось ще 25000 що-року, і це складало 3⁰/₀ всієї Харківської промисловости того часу. Коці вироблялись не тільки в Харкові, а мабуть по всій Слобожанщині. Професор Слабченко в своїй праці „Организация хозяйства Украины от Хмельницыны до мировой войны“ (Одеса, 1922, т. II, ст. 100 зазначає Охтирку, як пункт, де вироблялось багато коців. В другій половині XIX в. коцарство пішло на занепад. В 1874 р. в Харкові залишилось лише 75 коцарок; з них весь рік робило лише 25; всі вони виробляли всього 4000 штук на 22000 карб. На початку XX ст. цей промисел цілком зник (М. Сумцов, „Слобожане“. Харків, 1918, ст. 64—65).

Який був розмір продукції килимів за старих часів на Полтавщині, звідки походять виставлені музеєм килими, про це ми зараз даних не маємо. Де-що можуть дати відомості про панські, а почасти й не панські килимарські майстерні на Полтавщині та Чернігівщині. Слід зазначити, що відомості ці дуже неповні. Зі згаданої вже нами праці Шафонського довідуємося, що в його часи (початок 3-ої чверти XVIII ст.) килими ткались у багатьох поміщиків Березнянського, Ніженського й Глинського повітів на Чернігівщині та Роменського, Лохвицького й Гадячського повітів на Полтавщині для домашнього вжитку,

а иноді й на продаж. Проте ці майстерні були невеликі. Але килими ткались не тільки в помі-

Килим з Золотонош. ок. на Полтавщині.

щицьких майстернях. Шафонський зазначає, що в Лохвицькому повіті килими ткались й по містечках, а у Ніженському пов. і у селян. (Див. стор. 364, 442, 532, 560-61, 590, 616). Перечитуючи працю Шафонського, ясно бачимо, що матеріял (овеча вовна), фарби та начиння (варстат) були ледве не в кожній хаті тодішнього Чернігівського Намісництва. А що розміри продукції не були значними, то він і не намагався занотовувати точніше всі пункти, де вироблялись килими. І тому у нього, наприклад, не згадано про виробництво килимів на Черняхівській фабриці Розумовського, де килими ткали жінки (порівн. названу роботу проф. Слабченка т. I, ст. 73).

На початку XIX ст. килимарська продукція, принаймні на Полтавщині почала збільшуватися. В Прилуцькому повіті, як про це каже Білецький-Носенко, в 1836 р. було багато різних фабрик і заводів, і на фабриках кн. Юсупова та інших дідичів вироблялись поруч з сукном двобічні килими (Труды Полт. Уч. Архив. Ком., в. V, ст. 161).

З опису експонатів сільсько-господарської виставки в Полтаві 1837 р. довідуємося, що на ній виставлено було: рослини для фарбування — крап і вайда, вовна фарбована в 130 кольорів і килими таких фабрик — „килими з шпанської вовни середніх розмірів, ціною від 150 до 350 карб., та диванний килим фабрики дідички Лубенського пов. Е. Куляб-

киної; килим гр. Васильчикової в 3000 карб. та
вузький килим „на маґер анґлийский“ для постилання

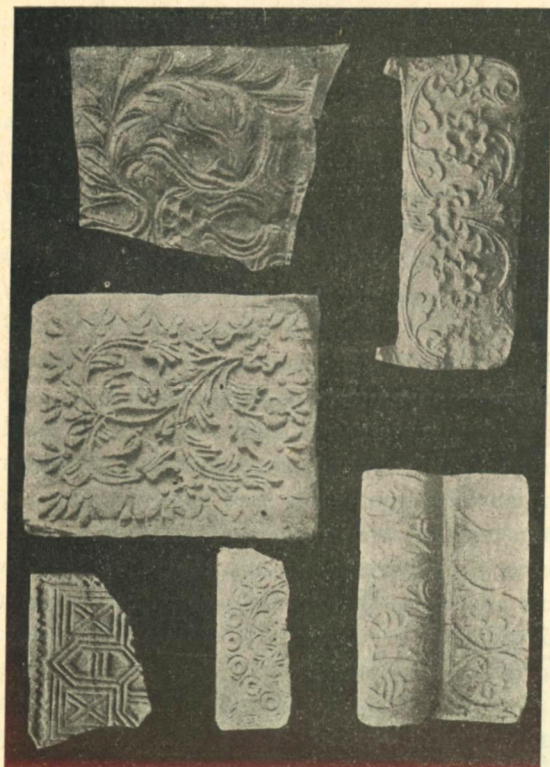

Килим з Золотонош. ок. на Полтавщині.

по 3 карб. за аршин; килим „на манер персидский“ фабрики А. Попова з Полтавського пов. в 600 карб. З Прилуцького повіту виставили килими середніх розмірів—Е. Риттер від 200 до 350 р., О. Миницький від 80 до 100 р. та Галаганова від 70 до 75 р., вона-ж виставила килим „пристрижної“, тканий в 90 р. (И. Ф. Павловский: „Полтава, ист.. очерк“ Полт. 1910, ст. 344—5). З інших повітів килимів на виставці не було, та й з Прилуцького повіту зразків виробів фабрики Юсупова, про яку що-йно ми наводили звістку Білецького, також не було, але це не свідчить про відсутність в тих повітах килимарських фабрик. Пояснюється це просто: дворянство не хотіло „нести издержки“ на влаштування „музеума“, що мав утворитися з виставки і багато не послало на виставку своїх виробів.

Такі-ж очевидно неповні відомості знаходимо у М. Арендаренка в його „Записках о Полт. губ.“, ч. III, 1852 р. В Полтав. повіті він зазначає килимарську фабрику Масолової у Новоселівці; в Лохвицькому повіті килимарські фабрики мали багато дідичів, а найкращі були Худоліївої в Бербеницях та Савицького в Луговиках. В Роменському пов. також „во многих помещичьих имениях занимаются деланием ковров, замечательнейшие в этом роде“... у Новицької в Слобідці. Арендаренко подає також кілька даних про овцеводство та здобування червця.

В урочищах сел Берестовеньки й Старовірівки—
пише він—збирали червець для фарбування вовни
(про здобування червця й уживання його на фарбу-

Кахлі з Зінківської ок. на Полтавщині.

вання пряжі в початку XIX в. на Полтавщині й Чернигівщині див. ще „Труды Полтав. Учен. Архив. Ком. в. VII, ст. 174—176).

Тут же він наводить статистичні відомості з 1846 р. про кількість овець в Константиногр. пов.: простих до 100.000 і тонкорунних до 200.000 голів. Про це-ж знаходимо де-які дані у другого автора: Ліпранді в своїй „Записці“ 1840 р. про Константиноградській повіт пише: „главный промысел онаго состоит в скотоводстве и в настоящее время он в лучшем положении против других уездов“. Так само і в Кобеляцькому повіті були маетки, що мали до 13.000 голів овець. (Труды Полт. Учен. Арх. Ком. в. VII, ст. 144).

Оці великі запаси сировини—вовни, червеця й рослин для фарбування пряжі, а також некупована праця кріпаків і сприяли розвиткові в кінці XVIII і першій полов. XIX в. панських килимарських фабрик. Але килимарська продукція панських фабрик складала лише частину всієї продукції килимів.

Килим в старовину на Україні був не лише предметом експорту. В широких розмірах таким він став мабуть лише з половини XVIII ст. Його можна було знайти майже в кожній хаті, бо майже в кожному господарстві були вівці й станок, за яким працювали в довгі зімові місяці, вільні від сільсько-господарчої роботи. Килими ткали козаки, селяни, міщани, реміс-

ники-цехові й то не лише для власного вжитку, а почасти й на продаж. (Згадаймо про харківське коцарство й коцарок).

Величезна більшість килимів, що досі збереглися, має виразні риси стилю народнього. Панських-же килимів, цеб-то таких, що відбивають зміну столичних стилів і мод не так-то багато і вони визначаються, при дуже добрій, звичайно, техніці ткання, відсутністю свіжості оригіналу.

Штудіювання стилю українського килимового орнаменту та його еволюції, власне, ще не починалося. Найлекше простежити зміни стилю можна-б було по датованих килимах, але їх дуже мало і не вистачає навіть на те, щоб намітити основні точки. Лекше простежити еволюцію в килимах, що в більшій чи меншій мірі стояли під впливом європейських стилів XVIII та початку XIX ст. Під ті-ж, що ґрунтовно перетравили всякі впливи—і східні і західні—і на перший план висовують своє розуміння мотивів, ритму в рисунку, композиції та гармонії барв,—а таких більшість—історичну класифікацію поки-що підвести трудно. Дуже ще мало досліджено українську орнаментику.

С. Таранушенко.

Каталог виставки.

1—82. Килими з геометричним і рослинним орнаментом, двобічні, різної техніки, з Кременчуцької та Золотоношської округи на Полтавщині.

83—110. Різьба по дереву—притика, 2 люшні, задок, 4 бочки з саней, 2 бочки з других саней, 6 частин воза (насади, затилки), рубель, поличка, 5 форм для медяників, 2 вибійчані дошки, корячок, 2 ложки—з Золотон. і Зіньк. округ на Полтавщині.

111—116. Дерев'яний посуд мальований: мисочок 5, ложок 2, поставець для хліба—з Кременч. та Золотон. округи.

117—165. Кераміка. Кахлі неполив'яні з тисненим орнаментом і полив'яні розмальовані, люльки, Зіньк. і Кременчуцької округ на Полтавщині.

166—182. Ганчарні вироби: миски, глечики, ковбушки.

183—185. Порцелянові писанки.

186—206. Вишиванки заполоччю на полотні: рушники, хусточки, вишитий поділ підризника—Кременч., Золот. і Зіньк. окр. на Полтавщині та Валківської на Слобожанщині.

207—210. Вишиванки шовком, з Золот. і Кременч. округ.

211—215. Ткані рушники й скатірка, з Золот. і Кременч. округ.

216—221. Шовкові хустки, заткані сріблом, з Золотон. і Кременч. округ.

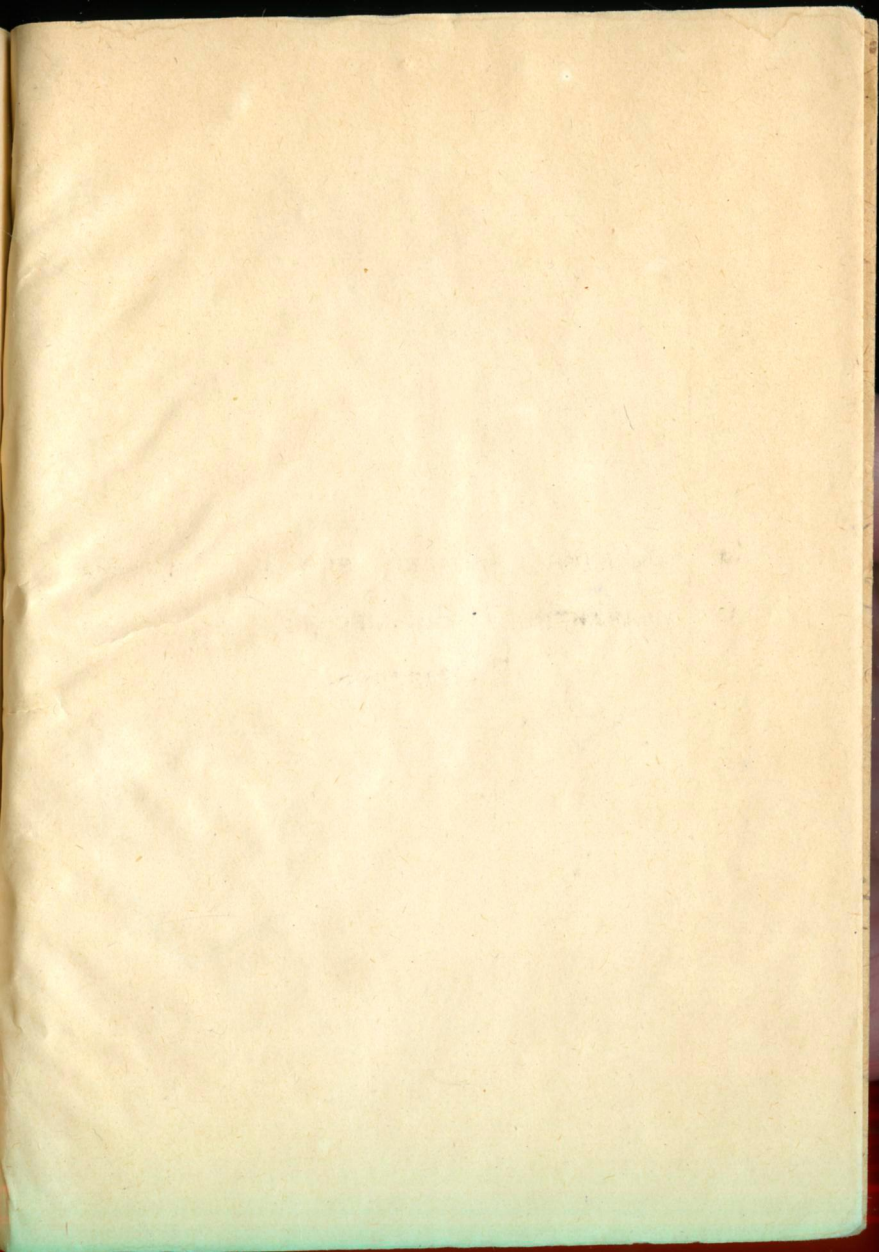
222—297. Зразки парчі й шовкових матерій, з Золотон. і Кременч. округ.

298—308. Вибійка й крашанина, з Кременч., Золотон. і Зіньк. округ.

309—310. Бісерні вироби, Кременч. округи.

311—313. Металопластика: сережки „Калачики“ з Золотон. окр. та 2 дукачі, з Кременч. окр.

На обкладинці подано знімок з форми
для медяників з Зіньківської округи на
Полтавщині.

Центральная Научная
учебная библиотека

